

ISSN 2222-4459 (Print)
ISSN 2311-116X (Online)

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ
«БІЗНЕС ІНФОРМ»
№ 4 '2021 р. (519)

Періодичність 1 раз на місяць

Видається із січня 1992 р.

Свідоцтво про реєстрацію

КВ №19905-9705 ПР від 02.04.2013 р.

ЗАСНОВНИКИ:

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ЦЕНТР
ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ
НАН УКРАЇНИ (ХАРКІВ)

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. С. Кузнеця

ВИДАВЕЦЬ:

ФОП Лібуркіна Л. М.

РЕДАКЦІЯ

Головний редактор: д-р екон. наук, проф.

В. С. Пономаренко

Науковий редактор: д-р екон. наук, проф.,
член-кор. НАН України **М. О. Кизим**

Випусковий редактор: д-р екон. наук,
доцент **В. Є. Хаустова**

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

д-р екон. наук, проф.

Абуселідзе Г. (Батумі, Грузія)

д-р екон. наук, проф.

Алексєєв І. В. (Львів, Україна)

д-р екон. наук, проф.

Биков О. О. (Мінськ, Республіка Білорусь)

д-р екон. наук, проф.

Блазун І. С. (Івано-Франківськ, Україна)

д-р екон. наук, проф.

Бублик М. І. (Львів, Україна)

д-р екон. наук, проф.

Гавкалова Н. Л. (Харків, Україна)

д-р екон. наук, проф.

Дмитришин Л. І. (Івано-Франківськ, Україна)

д-р екон. наук, проф.

Іванов Ю. Б. (Харків, Україна)

д-р екон. наук, проф.

Корнєєв В. В. (Київ, Україна)

д-р екон. наук, проф.

Погорлецький О. І. (С.-Петербург, Росія)

д-р екон. наук, проф.

Прохорова В. В. (Харків, Україна)

д-р екон. наук, доц.

Тищенко В. Ф. (Харків, Україна)

У журналі можуть друкуватися основні результати дисертаційних робіт з економічних наук

Журнал реферується у загальнодержавній
реферативній базі даних «Україніка наукова» та
в українському реферативному журналі «Джерело»

ЖУРНАЛ «БІЗНЕС ІНФОРМ» ПРЕДСТАВЛЕНО В МІЖНАРОДНИХ НАУКОМЕТРИЧНИХ БАЗАХ ДАНИХ, РЕПОЗИТОРІЯХ І ПОШУКОВИХ СИСТЕМАХ:

- Ulrichsweb Global Serials Directory (США);
- Research Papers in Economics (США);
- Index Copernicus (Польща);
- Directory of Open Access Journals;
- Academic Journals Database (Швейцарія);
- Research Bible (Японія);
- Open Academic Journals Index;
- GetInfo (Німеччина);
- BASE (Німеччина);
- OpenAIRE (Європейський Союз);
- SUNCAT Union Catalogue (Велика Британія);
- Library Hub Discover (Велика Британія);
- J-Gate (Індія);
- Open Access Library;
- Advanced Science Index;
- Академия Google (США);
- InfoBase Index;
- WorldCat

ЗІ СПИСКУ ДРУКОВАНИХ (ЕЛЕКТРОННИХ) ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ, ЩО ВКЛЮЧАЮТЬСЯ ДО ПЕРЕЛІКУ НАУКОВИХ ФАХОВИХ ВИДАНЬ УКРАЇНИ

Журнал «Бізнес Інформ» («Бизнес Информ», «Business Inform»)
(Співзасновники: НДЦ індустріальних проблем розвитку НАН України,
Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця)

Додаток 10 до Наказу Міністерства освіти і науки України
від 12.05.2015 р. № 528

На підставі Наказу МОН України від 28 грудня
2019 р. № 1643 (Додаток 4) журнал «Бізнес Інформ»
включено до категорії «Б»

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

- Кузнецова М. А. Роль науки та освіти в процесі становлення
«економіки знань» 6
- Шуміло О. С., Савченко Н. О. Аналіз наукових підходів
до визначення суті понять кризи та антикризового управління
підприємством..... 11

ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ЕКОНОМІЦІ

- Куницька-Іляш М. В., Березівський Я. П. Концептуально-методичні
підходи до ідентифікації типологічних і логічно-структурних
характеристик пріоритетних галузей національної економіки..... 17
- Герасимова Я. О. Дуалістичний підхід до комплексного аналізу
впливу тінізації економічної діяльності..... 23

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

- Кондратенко А. І., Бабміндра Д. І., Слободяник І. М. Тенденції
розвитку зовнішньої торгівлі товарами України в контексті
пандемії COVID-19..... 30
- Дрималовська Х. В., Кирилюк Р. О. Основні риси сучасного
світового ринку страхових послуг 36
- Птащенко О. В., Вовк В. А. Особливості торговельного
співробітництва України в сучасних умовах глобалізації 42

ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД

Домашенко М. Д., Школа В. Ю., Троян М. Ю., Домашенко В. С.
Розвиток альтернативних (чистих) джерел енергії: досвід ЄС..... 48

МЕХАНІЗМИ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Белікова Т. В., Воробйова А. А. Еволюція законодавства
про банкрутство в Україні..... 54

ОСВІТА І НАУКА

Козирева О. В., Шуть О. Ю., Світлична К. С. Дослідження
актуальних питань компетентнісного підходу
у фармацевтичній освіті..... 59

ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ

Подскребко О. С., Іванченко Н. О., Ткаченко В. В. Моделювання
системи оцінки підприємств роздрібної торгівлі на основі КРІ
та процесного підходу..... 66

Фещур Р. В., Колінко Н. О., Шишковський С. В., Скворцов Д. І.
Прикладні аспекти дослідження промислового виробництва
в Україні..... 73

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Савчин І. З. Вплив бар'єрів на диспропорційний розвиток регіонів:
огляд і аналіз..... 82

Богуславська С. І. Трансформація регіонального менеджменту
в умовах глобалізації для забезпечення сталого розвитку
регіонів України..... 90

Топалова І. А., Маковеева О. В. Адаптивний розвиток суб'єктів
господарювання регіональної економічної системи в умовах
цифровізації..... 97

Бабець І. Г. Удосконалення механізму стратегічного управління
структурними трансформаціями економіки міст обласного
значення Львівської області..... 103

ЕКОНОМІКА ПРОМИСЛОВОСТІ

Яковенко В. С., Гаркуша В. В. Тенденції розвитку ринку генерації
сонячної енергії України..... 114

ЕКОНОМІКА ТОРГОВЛІ ТА ПОСЛУГ

Кашперська А. І. Ринок роздрібної торгівлі України:
стан і тенденції розвитку..... 120

Лазебник Ю. О., Корепанова К. О. Аналіз розвитку індустрії
дозвілля в Україні та світі..... 128

ЕКОНОМІКА ТРАНСПОРТУ ТА ЗВ'ЯЗКУ

Обруч Г. В. Теоретичні основи забезпечення збалансованого
розвитку послуг підприємств залізничного транспорту
в умовах цифровізації..... 135

ЕКОНОМІКА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА І АПК

Зварич Р. Є., Кухарська М. Т. Підвищення конкурентоспроможності
агропромислового комплексу Тернопільської області в умовах
євроінтеграції..... 142

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

Україна, 61001, Харків,
пров. Інженерний, 1а,
Бібліотечний корп., 2 пов., к. 224.

Тел./факс: (057) 702-05-25

e-mail: biz_inform@ukr.net

www.business-inform.net

АДРЕСА

ВИГОТІВНИКА:

ФОП Рубашкін Д. Ю.

Україна, 61002, Харків,

вул. Маршала Бажанова, 28.

Тел.: 067-579-46-58

ПЕРЕДПЛАТА:

• у Видавця;

• **ТОВ «Меркурій Експрес»:**

Україна, 49047, Дніпро,

вул. Дмитра Кедрина, 66/3.

Тел.: (093) 393-57-40

Науковий журнал

БІЗНЕС ІНФОРМ

БИЗНЕС ИНФОРМ

BUSINESS INFORM

Видається 1 раз на місяць

Мова видання – українська,
англійська

Рекомендовано до друку рішеннями:
вченої ради ХНЕУ № 3 від 15.03.2021 р.

вченої ради НДЦ ІПР НАНУ
№ 4 від 19.04.2021 р.

Здано до набору 15.03.2021 р.

Підписано до друку 19.04.2021 р.

Формат 60 x 84/8.

Друк цифровий.

Ум. друк. арк. 38,4. Обл.-вид. арк. 49,9.

Надруковано у ФОП Рубашкін Д. Ю.

Замовлення № 936. Наклад 100 прим.

© **БІЗНЕСІНФОРМ**, 2021

ЕКОЛОГІЯ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Зварич Р. Є., Криль З. З. Управління відходами в циркулярній економіці.....	148
---	-----

ОБЛІК І АУДИТ

Фоміна О. В., Августова О. О., Шушакова І. К. Оцінка вартості нематеріальних активів.....	154
Ковалевська Н. С., Нестеренко І. В., Соколова Є. Б., Карбівнича Т. В. Цифровий компонент сучасного аудиту діяльності суб'єктів підприємницької діяльності.....	161
Пелех У. В., Тенюх З. І., Хоча Н. В. Аналіз методів та організаційних основ складання консолідованої фінансової звітності.....	168
Старенька О. М. Об'єкти та суб'єкти оперативного контролю на промислових підприємствах.....	176

ФІНАНСИ, ГРОШОВИЙ ОБІГ І КРЕДИТ

Шуба О. А. Особливості інтеграції фондового ринку України у світовий фондовий ринок.....	183
Нечипоренко А. В., Дудченко В. М. Середньострокове бюджетне планування в Україні: проблеми та перспективи реалізації.....	190
Кужелев М. О., Сиволап І. М. Основні етапи нормативного регулювання здійснення фінансового контролю за трансфертним ціноутворенням в Україні.....	196
Волохата В. Є. Сучасний стан і перспективи розвитку банківських інновацій у контексті підвищення якості обслуговування клієнтів.....	204
Глущенко Я. І., Корогодова О. О., Моїсеєнко Т. Є., Черненко Н. О. Концептуальні засади податкового планування підприємств у контексті Четвертої промислової революції.....	210
Палійчук Т. В. Акцизний податок на пальне як джерело формування бюджетів місцевого самоврядування в контексті реалізації бюджетної децентралізації.....	216
Лобода Н. О., Чабанюк О. М., Мосолова Ю. О. Спрощена система оподаткування як мікроекономічний фіскальний регулятор.....	228

Власова Н. О., П'ятак Т. В. Оцінка впливу факторів зовнішнього середовища на фінансові результати підприємств промисловості.....	235
Кондратенко Д. В., Громакова В. В. Фактори впливу на розвиток добровільного медичного страхування.....	243
Рубцова Н. М., Радченко Н. Г., Трусова Н. В. Страхувий захист агровиробників України: огляд страхових компаній і продуктів.....	249

МЕНЕДЖМЕНТ І МАРКЕТИНГ

Матвеев В. В., Матвеева О. М., Щепіна Т. Г. Біхевіористичний підхід в управлінні.....	257
Кузьмін О. Є., Юринець О. В., Дорошкевич К. О., Прокопенко І. В. До питання ідентифікації ургентних інструментів антикризового управління підприємствами.....	262
Клочко В. М., Богоявленський О. В., Постољна Н. О. Управління за цінностями як головний елемент створення корпоративної культури підприємства.....	270
Зоїдзе Д. Р., Губарев О. О. Еволюція підходів до управління ризиками в організаціях.....	276
Погорелов Ю. С., Козаченко Г. В. Інструментарій сталого розвитку підприємства в умовах кризи.....	285
Шелест Т. М. Формування системи управління інноваційно-орієнтованим розвитком підприємств: теоретичні аспекти.....	294
Волобоєва І. О., Кравчук О. І., Варшава Д. В. Ціннісний вимір бренду роботодавця: вплив на залучення персоналу... ..	302
Танасюк І. М., Кіршо С. М. Формування кадрового потенціалу підприємства через розвиток креативних здібностей персоналу.....	310
Кубецька О. М., Остапенко Т. М., Палешко Я. С. Політика комунікацій в Інтернеті.....	315

ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ

Шкуренко О. В. Циркулярна економіка як передумова формування інноваційних платформ сталого розвитку суб'єктів підприємницької діяльності.....	323
---	-----

ДО УВАГИ АВТОРІВ ЖУРНАЛУ «БІЗНЕС ІНФОРМ»!

Редакція просить оформлювати список використаних джерел до статей згідно з ДСТУ 8302:2015 (Київ, 2016 р.).

Ознайомитись з ДСТУ можна за посиланням:

http://knmu.kharkov.ua/attachments/3659_8302-2015.PDF

CONTENT

ECONOMIC THEORY

- Kuznetsova M. A.** The Role of Science and Education in the Formation of the «Knowledge Economy» 6
- Shumilo O. S., Savchenko N. O.** Analyzing the Scientific Approaches to Defining the Essence of the Concepts of Crisis and Anti-crisis Management of Enterprise 11

GLOBALIZATION PROCESSES IN ECONOMICS

- Kunytka-Iliash M. V., Berezivskiy Ya. P.** Conceptual and Methodological Approaches to Identification of Typological and Logical-Structural Characteristics of Priority Sectors of the National Economy 17
- Herasymova Ya. O.** Dualistic Approach to a Comprehensive Analysis of the Impact of Shadowed Economic Activity 23

INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

- Kondratenko A. I., Babmindra D. I., Slobodanyk I. M.** Trends in the Development of Ukraine's Foreign Trade in Goods in the Context of the COVID-19 Pandemic 30
- Drymalovska Kh. V., Kyryliuk R. O.** The Main Features of the Modern World Market of Insurance Services 36
- Ptashchenko O. V., Vovk V. A.** Features of Ukraine's Trade Cooperation in the Current Conditions of Globalization 42

FOREIGN EXPERIENCE

- Domashenko M. D., Shkola V. Yu., Troyan M. Yu., Domashenko V. S.** Development of Alternative (Clean) Energy Sources: The EU Experience 48

MECHANISMS OF REGULATION OF THE ECONOMY

- Belikova T. V., Vorobiova A. A.** Evolution of the Bankruptcy Legislation in Ukraine 54

EDUCATION AND SCIENCE

- Kosyrieva O. V., Shut O. Yu., Svitlychna K. S.** Researching the Topical Issues of Competence Approach in Pharmaceutical Education 59

ECONOMIC AND MATHEMATICAL MODELING

- Podskrebko O. S., Ivanchenko N. O., Tkachenko V. V.** Modeling of the System of Evaluation of Retail Enterprises on the Basis of KPI and Process Approach 66
- Feshchur R. V., Kolinko N. O., Shyshkovskiy S. V., Skvortsov D. I.** Applied Aspects of Industrial Production Research in Ukraine 73

REGIONAL ECONOMY

- Savchyn I. Z.** The Impact of Barriers on the Disproportionate Regional Development: A Review and Analysis 82
- Bohuslavska S. I.** Transformation of Regional Management in the Context of Globalization to Ensure Sustainable Development of Ukrainian Regions 90
- Topalova I. A., Makoveieva O. V.** Adaptive Development of Regional Economic System Business Entities in the Conditions of Digitalization 97
- Babets I. G.** Improving the Mechanism of Strategic Management of Structural Transformations of the Economy of Cities of Regional Significance in Lviv Region 103

ECONOMICS OF INDUSTRY

- Yakovenko V. S., Harkusha V. V.** Trends in the Development of the Solar Energy Generation Market of Ukraine 114

ECONOMICS OF TRADE AND SERVICES

- Kashperska A. I.** Ukrainian Retail Market: The State and Development Trends 120
- Lazebnyk I. O., Korepanova K. O.** Analyzing the Leisure Industry Development in Ukraine and Abroad 128

ECONOMICS OF TRANSPORT AND COMMUNICATIONS

- Obruch H. V.** The Theoretical Foundations of Ensuring a Balanced Development of Railway Transport Services in the Context of Digitalization 135

AGRICULTURAL ECONOMICS AND AGRIBUSINESS

- Zvorych R. Ye., Kukharska M. T.** Increasing the Competitiveness of the Agro-Industrial Complex of Ternopil Region in the Context of European Integration .. 142

ECOLOGY AND ENVIRONMENTAL MANAGEMENT

- Zvorych R. Ye., Kril Z. Z.** Waste Management in the Circular Economy 148

ACCOUNTING AND AUDITING

- Fomina O. V., Avhustova O. O., Shushakova I. K.** Assessing the Intangible Assets 154
- Kovalevska N. S., Nesterenko I. V., Sokolova E. B., Karbivnycha T. V.** The Digital Component of Modern Audit of Activities of Business Entities 161
- Pelekh U. V., Tenyukh Z. I., Khocha N. V.** Analyzing the Methods and Organizational Bases of Preparing the Consolidated Financial Statements 168
- Starenka O. M.** Objects and Subjects of Operational Control at Industrial Enterprises 176

FINANCE, MONEY CIRCULATION AND CREDIT

- Shuba O. A.** Features of Ukraine's Stock Market Integration Into the World Stock Market 183
- Nechyporenko A. V., Dudchenko V. M.** Medium-Term Budget Planning in Ukraine: The Problems and Prospects for Implementation 190
- Kuzheliev M. O., Syvolap I. M.** The Main Stages of Normative Regulation of Financial Control Over Transfer Pricing in Ukraine 196
- Volokhata V. Ye.** The Current State and Prospects of Banking Innovations in the Context of Improving the Quality of Customer Service 204
- Hlushchenko Y. I., Korohodova O. O., Moiseienko T. Y., Chernenko N. O.** The Conceptual Principles of Tax Planning of Enterprises in the Context of Fourth Industrial Revolution 210
- Paliichuk T. V.** Excise Tax on Fuel as a Source of Local Self-Government Budgets in the Context of Budget Decentralization 216

Loboda N. O., Chabaniuk O. M., Mosolova Yu. O. Simplified Taxation System as a Microeconomic Fiscal Regulator.....	228
Vlasova N. O., Piatak T. V. Assessing the Influence of External Environment Factors on the Formation of Financial Results of Industrial Enterprises.....	235
Kondratenko D. V., Hromakova V. V. The Factors of Influence on the Development of Voluntary Health Insurance	243
Rubtsova N. M., Radchenko N. H., Trusova N. V. Insurance Protection of Agricultural Producers of Ukraine: A Review of Insurance Companies and Products	249

MANAGEMENT AND MARKETING

Matvieiev V. V., Matvieieva O. M., Shchepina T. H. Behavioral Approach in Management	257
Kuzmin O. Ye., Yurynets O. V., Doroshkevych K. O., Prokopenko I. V. On the Issue of Identification of Urgent Instruments of Anti-Crisis Management of Enterprises	262
Klochko V. M., Bogoyavlensky O. V., Postolna N. O. Values Management as the Main Element of Creating a Corporate Culture of Enterprise	270

Zoidze D. R., Gubarev O. O. Evolution of Approaches to Risk Management in Organizations	276
Pogorelov Yu. S., Kozachenko G. V. The Instrumentarium for Sustainable Development of an Enterprise in Conditions of Crisis	285
Shelest T. M. Formation of a Management System for the Innovatively Oriented Development of Enterprises: The Theoretical Aspects	294
Voloboieva I. O., Kravchuk O. I., Varshava D. V. The Value Dimension of the Employer Brand: Influencing the Staff Engagement.....	302
Tanasiuk I. M., Kirsho S. M. Formation of Personnel Potential of an Enterprise Through the Development of Creative Abilities of the Staff.....	310
Kubetska O. M., Ostapenko T. M., Paleshko Ya. S. Internet Communications Policy.....	315

INNOVATIVE PROCESSES

Shkurenko O. V. Circular Economy as a Prerequisite for the Formation of Innovative Platforms in the Sustainable Development of Entrepreneurs.....	323
--	-----

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ІНДУСТРІЇ ДОЗВІЛЛЯ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

©2021 ЛАЗЕБНИК Ю. О., КОРЕПАНОВА К. О.

УДК 330.34:379.8
JEL: L80; L82

Лазебник Ю. О., Корепанова К. О. Аналіз розвитку індустрії дозвілля в Україні та світі

У статті розглядаються актуальні питання щодо індустрії дозвілля в Україні та світі з метою визначення ключових проблем і перспектив її розвитку. У ході дослідження проаналізовано кон'юнктуру ринку; визначено вимоги споживачів щодо послуг у сфері організування відпочинку та розваг; вивчено фактори, що впливають на розвиток та ефективне функціонування ринку. За результатами дослідження обґрунтовано, що швидке зростання темпів індустрії розваг, як у світі, так і в Україні, зумовлено позитивною тенденцією щодо поліпшення якості відпочинку та особистого розвитку населення. Визначено, що основна проблема індустрії розваг в Україні полягає в тому, що її фінансування відбувається власними коштами. Натомість у багатьох країнах світу індустрія розваг розвивається за допомогою іноземних інвестицій і державних коштів. Проаналізовано особливості та проблеми розвитку міжнародного ринку відпочинку та розваг і встановлено, що у світі в період 2006–2019 рр. спостерігалася стабільна динаміка популярності запитів щодо «організації розваг». Така динаміка свідчить про постійний розвиток ринку розваг з незначними сезонними коливаннями в зимові та весняні місяці року. Також було виявлено, що на ринку відпочинку та розваг домінує група з восьми учасників: Китай, Бразилія, Індія, Росія, Близький Схід і Північна Африка, Мексика, Індонезія й Аргентина. Середньорічний темп зростання ринку розваг у цих країнах більше, ніж удвічі перевищує темпи зростання світового ринку розваг. Для більш повного та детального аналізу міжнародного ринку відпочинку та розваг було складено рейтинг агентств, що є лідерами на світовому ринку аналізованих послуг. Сформульовано висновки щодо ключових проблем і перспектив розвитку індустрії розваг в Україні та світі.

Ключові слова: індустрія дозвілля, індустрія розваг, ринок відпочинку та розваг, аналіз розвитку.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-4-128-134>

Рис.: 4. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 9.

Лазебник Юлія Олександрівна – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри статистики, обліку та аудиту, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: yuliya_lazebnyk@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-2567-9764>

Корепанова Ксенія Олександрівна – студентка, Навчально-науковий інститут «Каразінська школа бізнесу» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (вул. Миросицька, 1, Харків, 61002, Україна)

E-mail: ksenii_korepanova@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8823-1345>

UDC 330.34:379.8
JEL: L80; L82

Lazebnyk I. O., Korepanova K. O. Analyzing the Leisure Industry Development in Ukraine and Abroad

The article discusses topical issues regarding the leisure industry in Ukraine and abroad in order to identify key problems and prospects for its development. In the course of the study, market conditions were analyzed; the requirements of consumers for services in the field of organization of recreation and entertainment are defined; the factors influencing the development and efficient operation of the market are examined. According to the results of the study, it is substantiated that the rapid growth of the entertainment industry, both in the world and in Ukraine, is due to a positive trend to improve the quality of rest and personal development of the population. It is determined that the main problem of the entertainment industry in Ukraine is that its financing is carried out with the industry's own funds. Instead, in many foreign countries, the entertainment industry is developing with the help of foreign investment and public funds. The peculiarities and problems of development of the international recreation and entertainment market are analyzed and it is established that in the world in the period 2006-2019 was a steady dynamic of the popularity of requests for «entertainment organization». This dynamic indicates the constant development of the entertainment market with slight seasonal fluctuations in the winter and spring months of the year. It is also identified that the recreation and entertainment market is dominated by a group of eight participants: China, Brazil, India, Russia, the Middle East and North Africa, Mexico, Indonesia, and Argentina. The average annual growth rate of the entertainment market in these countries is more than twice the growth rate of the global entertainment market. For a more complete and detailed analysis of the international recreation and entertainment market, a rating of agencies that are leaders in the global market of the analyzed services was composed. Conclusions on key problems and prospects of development of entertainment industry in Ukraine and abroad are formulated.

Keywords: leisure industry, entertainment industry, recreation and entertainment market, development analysis.

Fig.: 4. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 9.

Lazebnyk Iuliia O. – D. Sc. (Economics), Associate Professor, Professor of the Department of Statistics, Accounting and Auditing, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: yuliya_lazebnyk@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-2567-9764>

Korepanova Kseniia O. – Student, Educational and Research Institute «Karazin Business School» of V. N. Karazin Kharkiv National University (1 Myronosytska Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: ksenii_korepanova@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8823-1345>

Розвиток індустрії дозвілля був і є сьогодні важливим як для України, так і для світу загалом. Дозвілля пов'язане із задоволенням та особистим розвитком. Ось чому основним чинником прогресу є створення простішого, сприятливішого середовища для розвитку людини. Наразі індустрія дозвілля шукає нові методи, які залучають дедалі більше людей до використання відповідної інфраструктури та програм.

Індустрія дозвілля відіграє важливу роль в економіці та соціальному розвитку країни. Останнім часом розвиток індустрії розваг України гальмується у зв'язку з рядом гострих соціально-економічних і політичних проблем, а з 2019 р. ще й через наслідки пандемії коронавірусу. Тому дослідження даної теми, що спрямовані на вивчення ключових проблем і перспектив розвитку індустрії дозвілля (розваг та відпочинку), є необхідними й актуальними. Розроблення ефективної політики розвитку даної сфери в Україні потребує вивчення особливостей формування кон'юнктури ринку, визначення вимог споживачів щодо послуг у сфері організування відпочинку та розваг, вивчення факторів, що впливають на розвиток та ефективне функціонування ринку, а також детальне статистичне вивчення тенденцій подальшого розвитку.

Дослідження формування кон'юнктури ринку відпочинку та розваг, його особливостей в наданні послуг і характеру дії ринкового механізму знайшли відображення в роботах Пашигорова О. С., Розової Н. К., Наумової С. О., Ольденбурга Р. та інших науковців. Перспективи використання об'єктів індустрії розваг, моніторинг сучасного ринку відпочинку та прогнози щодо подальшого розвитку індустрії знаходять відображення в роботах таких українських науковців, як: Азарян О. М., Мартинова І. Ю. [2], Бейдик О. О. [3], Петрова І. В. [8], Максимова Т. С., Міхо І. О., Грицюк П. М., Успенська Т. О. та інших.

Метою дослідження є аналіз розвитку індустрії дозвілля в Україні та порівняльний аналіз з основними тенденціями у світі задля визначення ключових проблем і перспектив її розвитку.

Останніми роками спостерігається швидке зростання темпів розвитку індустрії розваг як у світі загалом, так і в Україні зокрема. Така динаміка розвитку пояснюється позитивною тенденцією щодо поліпшення якості відпочинку та особистого розвитку населення країни. Розваги та розважальні послуги в Україні почали активно розвиватися у 2005-2006 рр., коли спостерігалось повноцінне формування розважальних комплексів [8].

Чимало операторів української індустрії дозвілля, щоб удосконалити та розвинути даний ринок, об'єднують свої підприємства новітніми розробками, що забезпечують високий рівень обслуговування [2].

Основна проблема індустрії дозвілля в Україні полягає в тому, що її фінансування відбувається власним коштом. Натомість у багатьох країнах світу інду-

стрія дозвілля розвивається за допомогою іноземних інвестицій та державного фінансування. Економічна криза, девальвація гривні, політична нестабільність мають серйозний вплив на розвиток українського шоу-бізнесу. Велика частина устаткування, купленого за валюту, збільшується у вартості, водночас споживча здатність падає. У результаті економічні показники, що характеризують український ринок розваг та відпочинку, погіршилися [8].

Аналіз динаміки попиту на організацію дозвілля в Україні було проведено із застосуванням аналітичного додатку Google Trends. Згідно з одержаними даними, у період з 2006 р. по 2019 р. кількість запитів «організація розваг» майже не коливалася (рис. 1). Спостерігаються незначні сезонні коливання в зимові та весняні місяці року. Такі коливання статистичних даних можуть бути пов'язані з кількістю свят у цей період року. Також спостерігається стабільна тенденція до зростання обсягів наданих послуг на даному ринку. Можна відмітити, що кількість запитів «організація розваг» стабільно зростає [9].

На рис. 2 наведено структуру попиту на послуги з організації дозвілля за регіонами України. Проведений аналіз попиту на послуги з організації дозвілля за регіонами України показав, що найчастіше організацією заходів цікавляться в Сумській та Миколаївській областях. У Харкові та області відсоток інтересу до організації свят становить 87%, що є значенням вище середнього. Найменшим попитом послуги з організації свят користуються в Рівненській, Волинській та Львівській областях.

Також для ефективного функціонування ринку розваг і відпочинку необхідно визначити послуги, які користуються найбільшим попитом серед населення. З цією метою проаналізовано рівень популярності послуг, що надаються агентствами дозвілля та розваг у Харківській області. Згідно з отриманими даними (рис. 3) наразі найбільшим попитом користуються замовлення з організації корпоративних заходів. Такою ж популярністю користуються заходи щодо організації ювілеїв, весільних свят, днів народжень та командоутворюючих квестів. Найменшим попитом користуються замовлення на організацію ділових презентацій і кейтерингу.

Величезний вплив на формування рівня попиту чинять пора року (залежно від сезону популярність тих чи інших послуг зростає чи падає), а також кількість традиційних свят.

Не менш важливе значення на ринку розваг і відпочинку має діяльність потенційних споживачів. Аналіз цього сегмента дозволяє змінювати специфіку надання послуг залежно від необхідності. Також рівень доходу залежить від діяльності підприємства, на якому людина працює. Адаже, маючи високий рівень доходу, компанія може збільшити кількість корпоративних вечорів для співробітників [3].

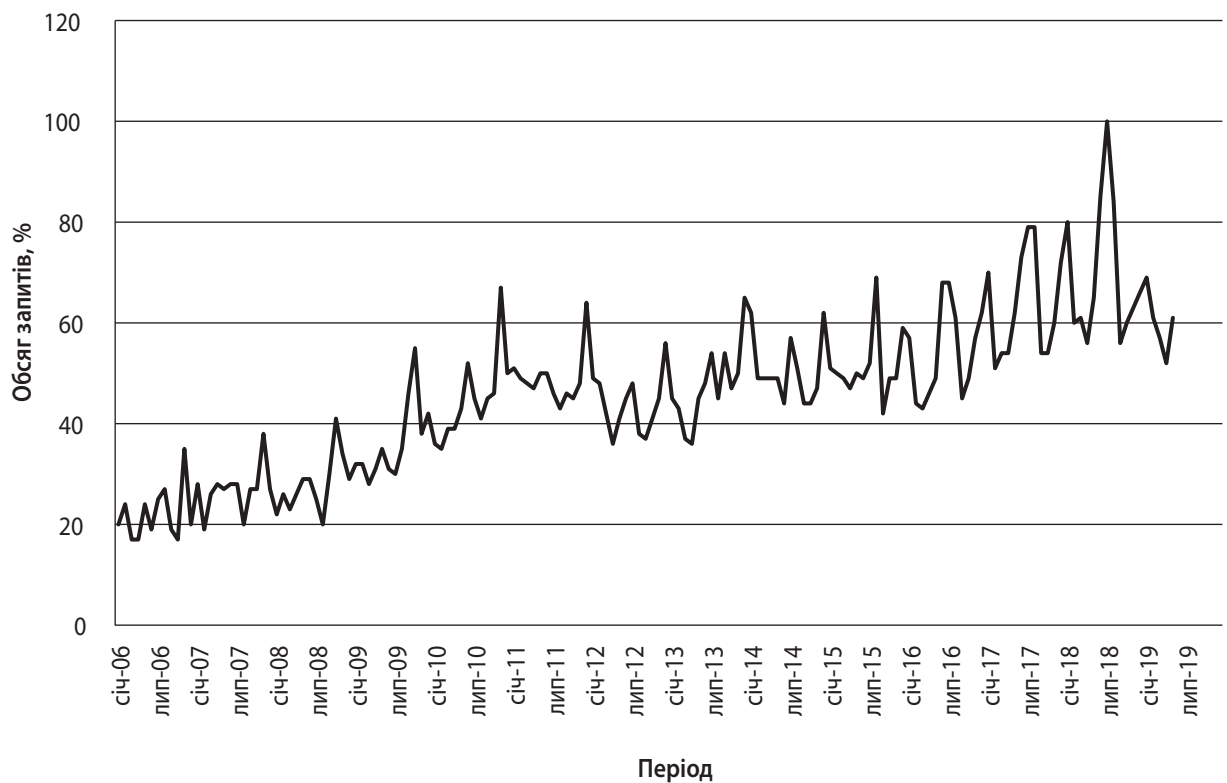

Рис. 1. Динаміка попиту на організацію дозвілля в Україні за даними пошукової системи Google

Джерело: побудовано на основі даних [9].

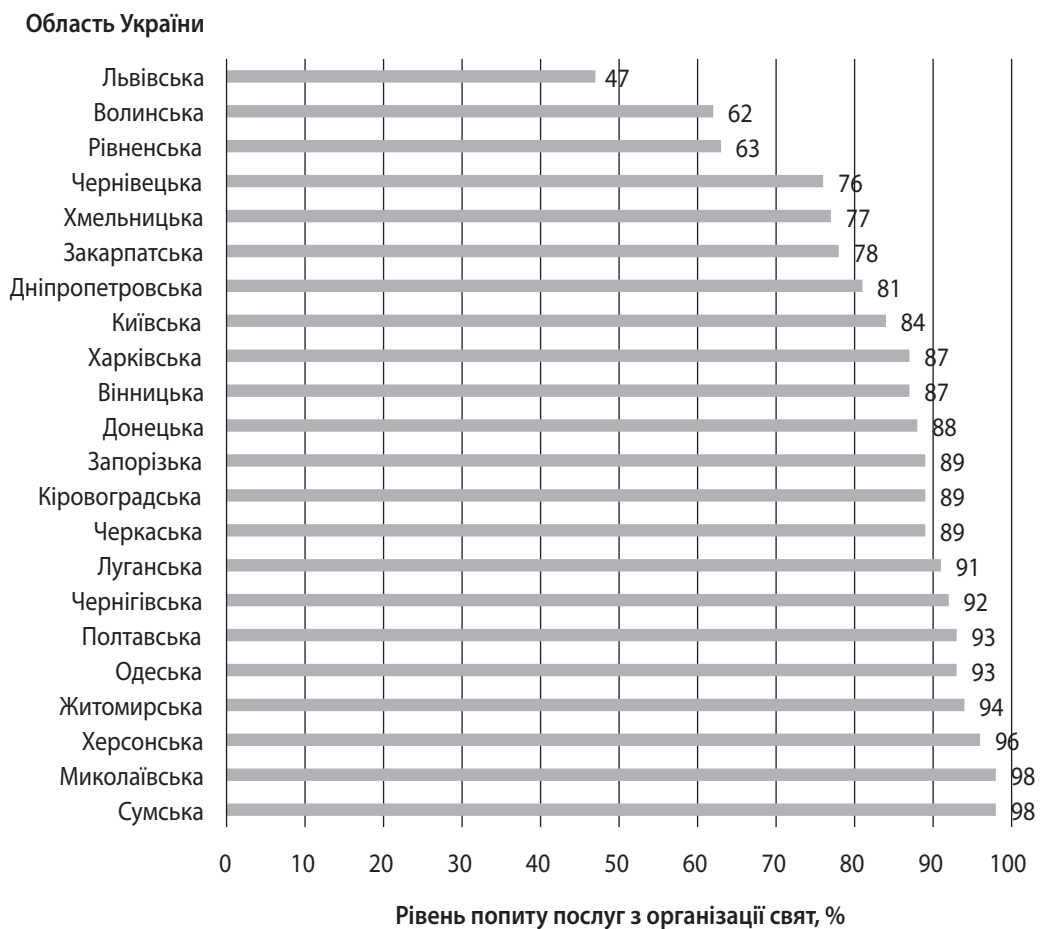

Рис. 2. Структура попиту на послуги з організації дозвілля за регіонами України

Джерело: побудовано на основі даних [9].

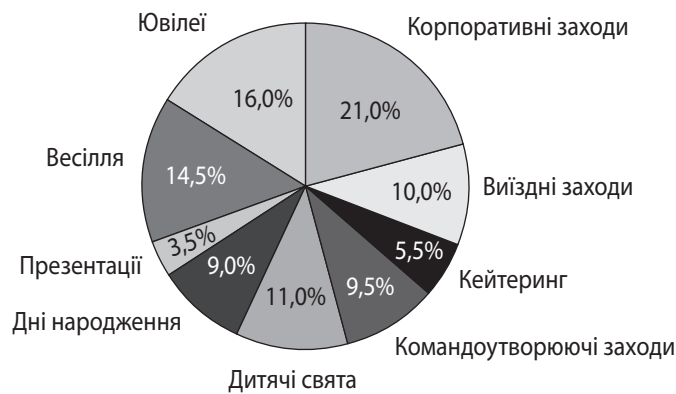

Рис. 3. Структура попиту на послуги агентств з організації свят

Джерело: побудовано на основі даних [9].

Серед основних перспектив розвитку української індустрії дозвілля можна виділити появу та розвиток нових розважальних форматів. Здійснення таких проектів позитивно вплине на розвиток «третьох місць» відпочинку та нових практик міського зв'язку. Термін «третє місце» був введений у 1989 р. соціологом Р. Ольденбургом. На відміну від двох інших видів простору – вдома і на роботі – «третє місце» Р. Ольденбург класифікує як простір, що пропонує комфорт далеко від дому, а також нові контакти поза роботою: кафе, бари, парки та творчий простір загалом. Згідно з його теорією третій простір має бути відкритий, нейтральний, доступний, демократичний і зручний, основним заняттям тут є спілкування. За останні декілька років у містах України процвітають так звані «третьє місця». Найбільш популярними стають коворкінги (це комфортний простір для віддаленої роботи поза офісом) і анти-кафе. Анти-кафе – це суспільний простір, де все безкоштовно, за винятком часу, і відвідувачі мають велику ступінь свободи, ніж у звичайному кафе або класичному ресторані.

У другій половині 2000-х рр. в українських містах спостерігається виникнення різноманітних нових комунікативних практик різного ступеня популярності. Деякі з них стали досить популярними серед молоді. Так, у 2013–2014 рр. особливо популярними стали фудмаркети та квести у приміщеннях. Фудмаркет – це імпровізований ярмарок їжі з різноманітними та якісними стравами. Це явище, яке у 2013 р. стало одним із наймодніших українських шоу, виникло як альтернатива мережі дорогих та одноманітних ресторанів. Основна ідея фудмаркетів полягає у створенні зручного простору комунікації у великому місті. Сьогодні розповсюдження таких закладів відбувається на території всієї країни. Також популярними на ринку розваг і відпочинку є квест-кімнати. Усі популярні квести в індустрії розваг можна розділити на два типи: ескейп-рум (квест, що складається з однієї чи двох кімнат, тільки пройшовши які, можна знайти вихід); квест у реальності, сенс якого полягає

в проходженні певного маршруту, у спортивних та інтелектуальних випробуваннях [5].

Розвиток та ефективна діяльність ринку розваг і відпочинку напряму залежить від кількості професійних тренерів та підготовлених інструкторів. Розвинення інтелектуальних видів відпочинку має не менш вагоме значення, ніж фізичний стан населення країни.

Попит на послуги індустрії дозвілля продовжує зростати протягом останнього часу в усіх країнах світу. У середньому, глобальна індустрія дозвілля на ринку зростає на 5,6% у рік. Такий висновок оснований на статистичних даних останніх п'яти років.

Північна Америка, як і раніше, вважається центром індустрії розваг. Дохід США у 2018 р. у галузі розваг і відпочинку дорівнював понад \$680 млрд. При цьому розважальний контент найчастіше розповсюджується завдяки мобільним пристроям і цифровому простору. Проте найбільш швидко зростаючими регіонами вважається Латинська Америка й Азійсько-Тихоокеанська зона, де розваги та медіа-ринок зростає в середньому на 10,6% і 6,5% у рік відповідно [7].

При цьому на розвинені медіарегіони Північної Америки та Західної Європи припадає найбільша частка споживчих витрат, проте найшвидший темп зростання споживчих витрат спостерігається в Латинській Америці (у середньому 7,0% на рік). Також великий відсоток витрат на рахунок населення Азійсько-Тихоокеанського регіону (4,1%), Північної Америки (2,5%) і Європи, Близький Схід і Африка приблизно складають 1,6%.

Серед країн на ринку відпочинку та розваг домінує така група: Китай, Бразилія, Індія, Росія, Близький Схід і Північна Африка, Мексика, Індонезія й Аргентина. Саме ці країни та регіони демонструють високі темпи зростання і, водночас, великі обсяги. Прогнозується, що у 2021 р. їх частка складатиме 24% світових доходів. Середньорічний темп зростання ринку розваг у цих країнах більше, ніж у два рази,

перевищує темпи зростання світового ринку розваг і засобів масової інформації [7].

На рис. 4 наведено візуальне представлення популярності запитів «організація свят» у пошуковій системі Google за країнами Європи та Азії.

Згідно зі статистикою, що була взята на основі даних програми Google Trends, найчастіше допомога в організації свят необхідна жителям Казахстану, Білорусі, Росії та України. Населення саме цих країн найчастіше в пошуковій системі Google шукають словосполучення «організація заходів». Менше такий запит вводять жителі Латвії, Азербайджану, Естонії, Грузії та Ізраїлю. Населення Польщі, Нідерландів, Італії та Іспанії цікавляться організацією свят рідше за інших країн.

За основу 100% було взято Казахстан, оскільки порівняно з іншими країнами кількість запитів серед населення Казахстану було найбільшою.

У результаті підвищення доступності Інтернету та швидкого розширення ринків інтелектуальних споживчих пристроїв по всьому світу спостерігається значне зростання розважального контенту та засобів масової інформації в цифровому просторі. Такий темп може привести до позитивної динаміки розповсюдження послуг у галузі розваг і відпочинку.

Частка цифрового споживання у 2018 р. зросла до 16% порівняно з 9% у 2014 р. (табл. 1). Інтернет-реклама і доступ в Інтернет є основними факторами зростання ринку в цілому.

Розвиток цифрових інновацій є невід'ємною частиною бізнесу, особливо в галузі розваг і корпоративних засобів відпочинку. Для того, щоб ефективно розвиватися в майбутньому, компанії на цьому ринку переважно вкладають кошти в розвиток екосистеми, в центрі якої знаходиться сучасний споживач. Щоб зробити це, кожен гравець на ринку повинен постійно фінансувати інноваційні ідеї, пов'язані з їх продукцією послуг, операційних моделей і бізнесу.

За даними журналу «Special Events» можливо скласти список кращих агентств з організації відпочинку та розваг у світі (табл. 2) [1].

Класифікація побудована на основі даних про кількість заходів, проведених за рік, а також на основі обороту компанії. Більшість учасників представляють США, зокрема Каліфорнію, є також і всесвітньо відомі учасники з Азії та Європи.

ВИСНОВКИ

Дослідження особливостей формування та функціонування кон'юнктури ринку розваг і відпо-

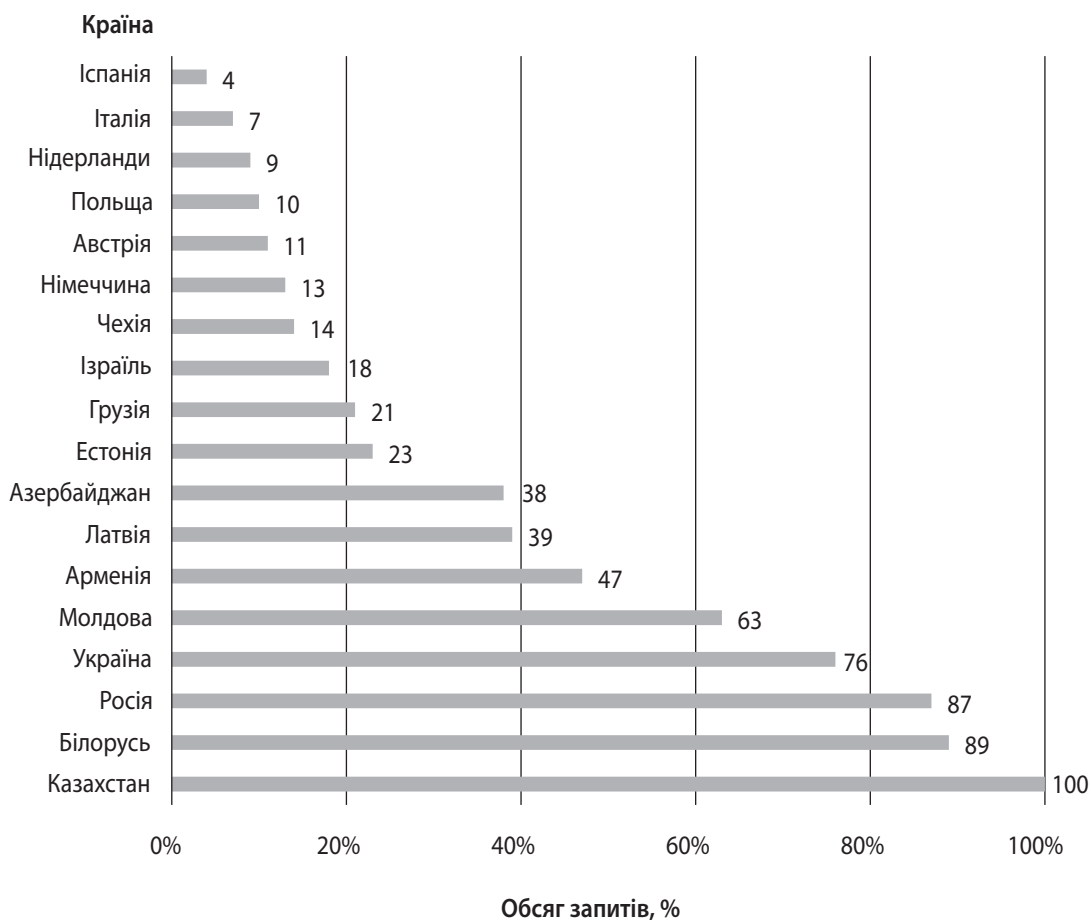

Рис. 4. Популярність запитів «організація свят» у пошуковій системі Google за країнами Європи та Азії

Джерело: побудовано на основі даних [9].

Динаміка розвитку світового ринку розваг і відпочинку

Країна	Ринок розваг та відпочинку (млн дол. США)		Сукупні темпи річного зростання (%)
	2014 р.	2018 р.	2014–2018 рр.
США	498 884	632 094	4,8
Японія	191 621	203 062	1,2
Китай	115 280	202 765	12,0
Німеччина	97 439	110 023	2,5
Велика Британія	85 548	103 864	4,0
Бразилія	42 514	70 991	10,8
Індія	22 890	43 075	13,5
Близький Схід і Північна Африка	19 383	40 094	15,6
Росія	25 236	39 764	9,4

Джерело: складено на основі даних [4].

Таблиця 2

Рейтинг лідируючих компаній на світовому ринку розваг і відпочинку

Назва компанії	Країна	Прибуток за рік (дол. США)	Кількість проведених заходів
GPI	США	250 000 000	2000
Pico Global Services LTD	Китай	200 000 000	270
VOK DAMS	Німеччина	160 000 000	320+
Universal World Events	США	146 000 000	968
AMCI	США	100 000 000–125 000 000	400
Jack Morton Worldwide	США	100 000 000	1 000+
Index Creative Village	Таїланд	87 000 000	96
Hartmann Studios	США	84 000 000	576
Hargrove	США	60 000 000	715
TBA Global	США	50 000 000	250

Джерело: складено на основі даних [1].

чинку в Україні показало, що в останні роки спостерігається швидке зростання темпів розвитку індустрії розваг, як у світі в цілому, так і в Україні зокрема. Така динаміка пояснюється позитивною тенденцією щодо поліпшення якості відпочинку та особистого розвитку населення країни. Останнім часом багато операторів української індустрії розваг, щоб удосконалити та розвинути ринок послуг, обладнують свої підприємства новітніми розробками, що забезпечує високий рівень обслуговування. Основна проблема індустрії розваг в Україні полягає в тому, що її фінансування відбувається власним коштом, у той час як у багатьох країнах світу індустрія розваг розвивається за рахунок іноземних інвестицій та з державною допомогою.

Вивчення особливостей і проблем розвитку міжнародного ринку відпочинку та розваг дозволило встановити, що у світі в період з 2006 р. по 2019 р.

спостерігалася стабільна динаміка популярності запитів «організації розваг». Така динаміка свідчить про постійний розвиток ринку розваг з незначними сезонними коливаннями в зимові та весняні місяці року. Також було виявлено, що серед країн на ринку відпочинку та розваг домінує така група: Китай, Бразилія, Індія, Росія, Близький Схід і Північна Африка, Мексика, Індонезія й Аргентина. Саме ці країни та регіони демонструють високі темпи зростання попиту і, водночас, великі обсяги. Середньорічний темп зростання ринку розваг у цих країнах більше, ніж у два рази, перевищує темпи зростання світового ринку розваг. Для більш повного та детального аналізу міжнародного ринку відпочинку та розваг було складено рейтинг агентств, що є лідерами на світовому ринку аналізованих послуг. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. 10 крупнейших мировых event-агентств // CoSSA. 29.11.2013. URL: <https://www.cossa.ru/152/56221/>
2. Азарян О. М., Мартинов І. Ю. Прогнозування розвитку сфери розваг і відпочинку: міжнародний досвід. *Держава та регіони. Серія «Економіка та підприємництво»*. 2013. № 6. С. 31–35.
3. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування : монографія. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2001. 395 с.
4. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Івент-індустрія в Україні: проблеми, перспективи, можливості. URL: <http://ruki.com.ua/text/2020/01/03/uk/agentstvo-ivent-industria-v-ukraini-problemi-perspektivi-mozlivosti.html>
6. Наумова С. А. Экономика и предпринимательство в социально-культурном сервисе и туризме : учебное пособие. Томск : ТПУ, 2003. 127 с.
7. Recreation Services Market. URL: <https://www.mordorintelligence.com/industry-reports/recreation-services-market>
8. Петрова І. В. Сутність та особливості становлення індустрії дозвілля. *Культура і сучасність*. 2009. № 2. С. 87–92.
9. Google Trends. Офіційний сайт сервісу Google. URL: <https://trends.google.com.ua/>

REFERENCES

“10 krupneyshikh mirovykh event-agentstv” [10 Largest World Event Agencies]. CoSSA. November 29, 2013. <https://www.cossa.ru/152/56221/>

Azarian, O. M., and Martynov, I. Yu. “Prohnozuvannia rozvytku sfery rozvah i vidpochynku: mizhnarodnyi dosvid” [Forecasting of Entertainment and Recreation Sphere: International Experience]. *Derzhava ta rehiony. Seriya «Ekonomika ta pidpriemnytstvo»*, no. 6 (2013): 31-35.

Beidyk, O. O. *Rekreatsiino-turystski resursy Ukrainy: metodolohiia ta metodyka analizu, terminolohiia, raionuvannia* [Recreational and Tourist Resources of Ukraine: Methodology and Methods of Analysis, Terminology, Zoning]. Kyiv: Vydavnycho-polihrafichnyi tsentr «Kyivskiy universytet», 2001.

Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. <http://www.ukrstat.gov.ua>

Google Trends. Ofitsiynyi sait servisu Google. <https://trends.google.com.ua/>

“Ivent-industriia v Ukraini: problemy, perspektyvy, mozhlyvosti” [Event Industry in Ukraine: Problems, Prospects, Opportunities]. <http://ruki.com.ua/text/2020/01/03/uk/agentstvo-ivent-industria-v-ukraini-problemi-perspektivi-mozlivosti.html>

Naumova, S. A. *Ekonomika i predprinimatelstvo v sotsialno-kulturnom servise i turizme* [Economy and Entrepreneurship in Social and Cultural Services and Tourism]. Tomsk: TPU, 2003.

Petrova, I. V. “Sutnist ta osoblyvosti stanovlennia industrii dozvillia” [The Essence and Features of the Leisure Industry]. *Kultura i suchasnist*, no. 2 (2009): 87-92.

Recreation Services Market. <https://www.mordorintelligence.com/industry-reports/recreation-services-market>